

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudců JUDr. Filipa Dienstbiera a JUDr. Marie Žiškové v právní věci žalobce: **E. B.**, zastoupený JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem se sídlem Symfonická 1496/9, Praha 5, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 8. 1. 2014, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 3. 2015, č. j. 78 Ad 1/2014 – 22,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 3. 2015, č. j. 78 Ad 1/2014 – 22, **se zrušuje.**
- II. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 8. 1. 2014, č. j. X, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- III. Žalovaná **je p o v i n n a** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti částku 16.456 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám JUDr. Lubomíra Müllera, advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] V záhlaví označeným rozhodnutím žalovaná zamítla námitky žalobce a potvrdila své rozhodnutí ze dne 30. 4. 2013, č. j. X. Tím mu byl ode dne 4. 7. 2013 snížen starobní důchod podle § 56 odst. 1 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“). Konkrétně došlo ke snížení příplatku ke starobnímu důchodu podle zákona č. 87/1991, o mimosoudních rehabilitacích (dále jen „zákon

o mimosoudních rehabilitacích“), za službu u pomocných technických praporů. V řízení o žádosti o tento příplatek totiž žalovaná zjistila, že žalobce nevykonával službu u pomocných technických praporů po dobu 28 měsíců, ale pouze 25 měsíců. Zcela přesně danou službu vykonával od 1. 10. 1951 do 31. 10. 1953, kdy byl V. pomocný technický prapor transformován na 12. technický prapor. U něj žalobce působil do 25. 1. 1954. Žalobce v námitkách tvrdil, že se transformací pomocných technických praporů na technické prapory nic nezměnilo v postavení příslušníků těchto útvarů, a mělo by být přihlédnuto k vlastním záměrům rehabilitace. Žalovaná odkázala na vyjádření Ministerstva obrany, odboru pro válečné veterány, oddělení vydávání osvědčení, ze dne 26. 6. 2013, podle kterého nelze dobu služby žalobce od 1. 11. 1953 do 25. 1. 1954 považovat za službu u pomocných technických praporů podle § 18 odst. 1 zákona o mimosoudních rehabilitacích, protože technický prapor není útvarem definovaným v tomto ustanovení. Úvaha, zda se transformací pomocných technických praporů na technické prapory nic v postavení jejich příslušníků nezměnilo, přísluší soudům. Žalované není znám judikát, který by řešil otázku, zda má být z hlediska odškodňovacích předpisů služba u technických praporů transformovaných z pomocných technických praporů hodnocena stejně jako služba u pomocných technických praporů.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalované u Krajského soudu v Ostravě. Odkázal na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 6. 2013, č. j. 11 Ad 1/2012 – 59, v němž městský soud vytkl Ministerstvu vnitra, že se jeho rozhodnutí nijak nevypořádalo s obsahem rozkazu ministra obrany České a Slovenské Federativní Republiky ze dne 3. 12. 1992 ohledně rozšíření výkladu pojmu „*služba v PTP*“ i na útvary uvedené v § 18 zákona o mimosoudních rehabilitacích. Ministerstvo vnitra poté nárok žalobce v dané věci plně uznalo. Žalobce dále odkázal na dopis ministra obrany ze dne 10. 10. 2013 pro ministra vnitra, který přiložil k žalobě, a ve kterém se uvádí, že se „*přeměnou či přesněji pouhým přejmenováním PTP na TP z hlediska podmínek služby a pracovního nasazení prakticky nic nezměnilo.*“ Ministr obrany v něm dále zmiňuje, že „*[p]řeměnou (prejmenováním) PTP na TP nedošlo ke změně podmínek (režimu) výkonu základní vojenské služby u vojáků, kteří měli klasifikaci E (nebo jimž byla zrušena).*“ Doplnuje, že „*[z]ákon č. 198/1993 Sb. (...) navíc explicitně zařadil mezi formy perzekuce občanů, resp. užívané mocenské nástroje nejenom povolávání na neomezenou dobu k výkonu vojenské služby v Pomocných technických praporech, ale také v Technických praporech.*“ K tomu dodává, že je „*nutné přihlédnout i k rozsudku (...), ve kterém Městský soud v Praze zdůraznil, že vznik pomocných technických praporů (...) neměl oporu v žádném z dobových právních předpisů, ať už vnitrostátní nebo mezinárodní povahy. Městský soud navíc v rozsudku uvedl, že v intencích závěrů rozhodnutí Ústavního soudu (...) vycházel z toho, že v případě aplikace rehabilitačních předpisů platí, že teleologický přístup k výkladu práva musí převážet nad čistě dogmaticky gramatickým výkladem, aby byl v maximální míře naplněn rehabilitační účel předpisů. Tyto předpisy je třeba interpretovat extenzivně ve prospěch postižených osob.*“ Tato tvrzení žalobce podpořil ještě odkazy na související judikaturu Ústavního soudu (nálezy ze dne 12. 3. 2001, sp. zn. II. ÚS 187/2000; ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 605/03; ze dne 1. 12. 2005, sp. zn. II. ÚS 290/05, aj.).

[3] Krajský soud žalobu zamítl. Ministerstvo obrany potvrdilo žalobci dobu výkonu služby u pomocných technických praporů v období od 1. 10. 1951 do 31. 10. 1953. Údajům na potvrzeních ministerstva odpovídají i údaje uvedené na evidenčních listech

důchodového pojištění. Podle § 18 odst. 1 věty první a druhé zákona o mimosoudních rehabilitacích se zrušily rozkazy, kterými byli občané označení za politicky nespolehlivé zařazeni v letech 1948 až 1954 do vojenských táborů nucených prací po dobu základní vojenské služby a výjimečného vojenského cvičení. Za vojenské tábory nucených prací se pro účely zákona o mimosoudních rehabilitacích považují silniční prapory ženijního vojska zřízené od 2. 8. 1948 do 1. 9. 1950 a pomocné technické prapory a vojenské báňské oddíly, jejichž příslušníci byli na důlní práce odvedeni od 25. února 1948 do 1. září 1950 a pracovali v dolech nejméně 12 měsíců bez předepsaného pravidelného střídání. Žalované proto podle krajského soudu nelze vytknout, jestliže přistoupila ke snížení příplatku k důchodu. Tento postup má oporu i v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 15. 11. 2001, č. j. 28 Cdo 1866/2001 (dále jen „rozsudek Nejvyššího soudu“), podle nějž: „[z]ákon č. 87/1991 Sb. (...) pokládal (...) za potřebné přímo v tomto svém ustanovení podat slovní i obsahový výklad pojmu „vojenské tábory nucených prací“. Zákon (...) o mimosoudních rehabilitacích, neobsahuje žádné ustanovení o tom, že by se správní vztahy (ani jiné vztahy), které nejsou zvlášť upraveny tímto zákonem, řídily ustanoveními tohoto zákona, jež upravují vztahy obsahem i účelem nejbližší (analogie). Také v právních závěrech, obsažených v rozhodnutích uveřejněných ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, vydávané Nejvyšším soudem, bylo zatím co do výkladu pojmu „vojenské tábory nucených prací“ pamatováno jen na bývalé pomocné technické prapory (...). Zákon č. 87/1991 Sb. a ani související předpisy správního práva, případně občanského práva, nedávají obecným soudům možnost širšího výkladu ustanovení (...) § 18 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb. (...); nebylo možné přiblížit ani k některému, existujícímu ústavněprávnímu výkladu ustanovení zákona č. 87/1991 Sb., jenž by vyplýval případně z nálezu či usnesení Ústavního soudu ČR, které by se týkaly uváděných ustanovení zákona č. 87/1991 Sb.“ Zákonodárce nikdy nepřistoupil k rozšíření obsahu pojmu tábory nucených prací o technické prapory. Judikatura a dopis ministra obrany, na které žalobce odkazoval, nedopadají na tuto věc, protože se nevztahují k zákonu o mimosoudních rehabilitacích, ale k nařízení vlády č. 135/2009 Sb.

II. Obsah kasační stížnosti, vyjádření žalované a replika žalobce

[4] Proti rozsudku krajského soudu brojí žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížností. Opírá ji o důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a navrhuje zrušení rozsudku krajského soudu spolu s vrácením věci k dalšímu řízení.

[5] Krajský soud podle stěžovatele celou věc nesprávně právně posoudil. Nerozlišil mezi dvěma situacemi: 1) jestliže byl někdo povolán rovnou k technickému praporu, jako tomu bylo v případě krajským soudem citovaného rozsudku Nejvyššího soudu; a 2) jestliže byl někdo naproti tomu zařazen do pomocného technického praporu a v průběhu jeho služby došlo k přejmenování na technický prapor, což je případ stěžovatele. Ustanovení § 18 odst. 1 zákona o mimosoudních rehabilitacích se týká těch, kdo byli zařazeni v letech 1948 až 1954 do vojenských táborů nucených prací. Zásadní tedy je, aby v uvedených letech došlo k zařazení do některé z forem vojenských táborů nucených prací. Nárok trvá po celou dobu nucené služby, i když v jejím průběhu mohlo dojít k formálnímu přejmenování, například z pomocného technického praporu na technický prapor.

[6] Krajský soud uvádí, že judikatura, na kterou stěžovatel odkazoval, se týká nařízení vlády č. 135/2009 Sb., nikoli zákona o mimosoudních rehabilitacích. Stěžovatel připomíná, že nároky příslušníků vojenských táborů nucených prací jsou upraveny v zákoně o mimosoudních rehabilitacích, nařízení vlády č. 102/2002 Sb. a nařízení vlády č. 135/2009 Sb. Není žádného důvodu, aby každý předpis měl na mysli jiné období. Ve všech případech jde o celou službu, která začala povoláním do vojenského tábora nucených prací a skončila propuštěním do civilu. Na tom nic nemění ani nařízení vlády č. 205/2014 Sb., jímž bylo novelizováno nařízení vlády č. 135/2009 Sb., a bylo zde výslovně řečeno, že nárok náleží i za službu v technických praporech po jejich přejmenování z pomocných technických praporů. Nárok za celou dobu služby totiž měli příslušníci vojenských táborů nucených prací i před přijetím této novely, jak ukazují mnohé rozsudky Městského soudu v Praze. V minulosti krátil nárok za službu ve vojenském táboru nucených prací i Vojenský úřad sociálního zabezpečení, což se ovšem změnilo po zásahu ministra obrany jeho rozhodnutími ze dne 25. 2. 2015.

[7] Nároky příslušníků pomocných technických praporů i za dobu po jejich přejmenování na technické prapory dále potvrzuje dopis ministra obrany ze dne 10. 10. 2013, č. j. MOCR 34889/2013 a zpráva o šetření Veřejné ochránkyně práv ze dne 28. 4. 2014, sp. zn. 6007/2013-VOP-DŘ. Na argumentaci v obou těchto dokumentech stěžovatel odkazuje.

[8] Žalovaná ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že § 18 odst. 1 zákona o mimosoudních rehabilitacích neposkytuje žádný podklad k rozlišování situací uvedených stěžovatelem. V zákoně nemá oporu ani úvaha stěžovatele, že hlavní je, aby došlo k zařazení do některé z forem vojenských táborů nucených prací v relevantním období. Podle žalované příplatek náleží za dobu, po kterou trvaly zákonem stanovené podmínky, mezi něž patří i faktický výkon služby (výhradně) v těch vojenských útvech, které zákon zahrnuje pod pojem vojenských táborů nucených prací.

[9] Z odůvodnění rozsudků městského soudu, na které odkazuje stěžovatel, vyplývá, že pro městský soud bylo zásadní, že z hlediska zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu (dále jen „zákon o protiprávnosti komunistického režimu“), je perzekuce v technických praporech postavena na roveň perzekuci v pomocných technických praporech. V nařízení vlády č. 135/2009 Sb. přitom technické prapory zmíněny nebyly. Městský soud poukázal na skutečnost, že nařízení vlády se podle čl. 78 Ústavy vydává k provedení zákona. Jednalo se tedy o nezákonnou mezeru, kterou bylo třeba zaplnit *per analogiam legis*. Tento závěr vychází z toho, že nařízení vlády č. 135/2009 Sb. je podzákonným právním předpisem vydaným k provedení zákona č. 198/1993 Sb. O výklad ustanovení podzákonného předpisu v souladu se zmocňovacím zákonem se opřel též ministr obrany v rozhodnutích, na které stěžovatel odkazoval. Nařízení vlády č. 102/2002 Sb. bylo rovněž vydáno na základě zákona o protiprávnosti komunistického režimu. Zákon o mimosoudních rehabilitacích však není na rozdíl od výše uvedených nařízení vlády podzákonným právním předpisem vydaným na základě a k provedení zákona o protiprávnosti komunistického režimu. Pokud daná nařízení stanovila užší osobní rozsah, než zákon, který provádí, lze takový nedostatek překlenout výkladem

souladným s ustanoveními zmocňujícího zákona. Mezi zákonem o mimosoudních rehabilitacích a zákonem o protiprávnosti komunistického režimu však takový vztah není. Žalovaná proto vycházela výlučně z příslušné právní normy, kterou je § 24 odst. 4 ve spojení s ustanovením § 18 odst. 1 zákona o mimosoudních rehabilitacích.

[10] Ve vztahu k dopisu ministra vnitra a zprávy o šetření Veřejné ochránkyně práv žalovaná uvedla, že tyto dokumenty a názory v nich vyjádřené, kromě toho, že se týkají jiného nároku, než který je předmětem této věci, nemohou být pro žalovanou při posuzování nároku na příplatek k důchodu závazné a už vůbec nelze na jejich základě modifikovat platnou právní úpravu. Zákonodárce nikdy nepřistoupil k rozšíření pojmu „*vojenské tábory nucených prací*“ o technické prapory, ačkoliv jinak zákon o mimosoudních rehabilitacích několikrát novelizoval. Jejich absence v taxativním výčtu vojenských táborů nucených prací podle žalované nepředstavuje mezeru, kterou je třeba vyplňovat cestou analogie. I pokud by žalovaná připustila, že jejich absence je pochybením či opomenutím zákonodárce, vychází z toho, že správní orgán není oprávněn tento stav sám napravit dotvářením práva, byť ve prospěch účastníka správního řízení.

[11] Na vyjádření žalované stěžovatel zareagoval replikou. Žalovaná trvá na tom, že osoby povolané k pomocnému technickému praporu nemají nárok na náhradu za dobu, kdy došlo k jejich přejmenování na technické prapory. Podle právních norem vydaných na základě zákona o protiprávnosti komunistického režimu nárok na náhradu za celé období nucené služby existuje, ale podle zákona o mimosoudních rehabilitacích nikoliv. I pokud došlo k pochybení či opomenutí zákonodárce, účastnice jakožto správní orgán není oprávněna tento stav napravovat dotvářením práva. Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zjednal nápravu, obdobně jako to učinil např. v rozsudku ze dne 28. 6. 2007, č. j. 4 Ads 10/2006 – 76.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[12] Kasační stížnost je přípustná.

[13] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu podané kasační stížnosti a z důvodů v ní uvedených. Přitom přihlédl i ke skutečnostem, které je povinen zkoumat z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.)

[14] Kasační stížnost je důvodná.

[15] Stěžovatel namítá, že má nárok na příplatek ke starobnímu důchodu i za období po transformaci pomocných technických praporů na technické prapory. Podle § 18 odst. 1 zákona o mimosoudních rehabilitacích platí: „*Zrušují se rozkazy, kterými byli občané označeni za politicky nespolehlivé zařízení v letech 1948 až 1954 do vojenských táborů nucených prací po dobu základní vojenské služby a výjimečného vojenského cvičení podle § 39 zákona č. 92/1949 Sb., branný zákon. Za vojenské tábory nucených prací se pro účely tohoto zákona považují silniční prapory ženijního vojska zřízené od 2. 8. 1948 do 1. 9. 1950 a pomocné technické prapory a vojenské báňské oddíly, jejichž příslušníci byli na důlní práce odvedeni od 25. února 1948 do 1. září 1950 a pracovali v dolech nejméně 12 měsíců bez předepsaného*

pravidelného střídání. (...).“ Podle § 24 odst. 4 zákona o mimosoudních rehabilitacích pak platí: *„Za účelem zmírnění křivd způsobených osobám uvedeným v § 18 odst. 1 se k důchodu poskytuje příplatek 15,- Kčs za každý měsíc této služby. Příplatek k důchodu se vyplácí jen do výše, která spolu s důchodem nepřevyšuje nejvyšší výměru důchodu stanovenou zvláštními předpisy. Pro příplatek k důchodu platí obdobně § 58a zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 306/1991 Sb.“* Podstatou celé věci tedy je, zda lze i službu v technických praporech, vzniklých transformací z pomocných technických praporů, považovat za službu ve vojenském táboru nucených prací.

[16] Krajský soud se s odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu opřel o textualistický výklad zákona o mimosoudních rehabilitacích. Ustanovení § 18 odst. 1 podle jeho názoru obsahuje taxativní výčet vojenských táborů nucených prací, do kterého technické prapory nejsou na rozdíl od pomocných technických praporů zařazeny. Nepřiznal jakýkoliv význam dopisu ministra obrany ze dne 10. 10. 2013, podle kterého transformací pomocných technických praporů na technické prapory nedošlo k žádným změnám v podobě a obsahu výkonu služby. Stejně tak se nepřiklonil k použití judikatury, na kterou odkazoval stěžovatel. V obojím případě z toho důvodu, že se nevztahují k zákonu o mimosoudních rehabilitacích. Stěžovatel se naopak domáhá materiálního výkladu dotčených ustanovení zákona o mimosoudních rehabilitacích, podle kterého i technické prapory spadají do kategorie vojenských táborů nucených prací. Za službu v technickém praporu mu proto také náleží příplatek ke starobnímu důchodu. Opírá se o zmíněný dopis ministra obrany, zprávu o šetření Veřejné ochránkyně práv, praxi některých správních orgánů a judikaturu Městského soudu v Praze či Ústavního soudu. Jeho výklad však rozporuje žalovaná, podle které zákonodárce nikdy nepřistoupil k rozšíření pojmu „vojenské tábory nucených prací“ o technické prapory, ačkoliv jinak zákon o mimosoudních rehabilitacích několikrát novelizoval. Podle žalované tedy nejde tedy o mezeru, kterou je třeba vyplňovat cestou analogie. Není to možné i z toho důvodu, že zákon o mimosoudních rehabilitacích nebyl vydán na základě zákona o protiprávnosti komunistického režimu, který tak nemůže dopadat na jeho výklad.

[17] Jde tedy o střet formálního výkladu textu zákona, podle kterého nejsou technické prapory do kategorie vojenských táborů nucených prací zařazeny, a výkladu zohledňujícího i více než pouhý text zákona. Není to zřejmě náhodou, že právě při přezkumu zákona o protiprávnosti komunistického režimu Ústavní soud poprvé zdůraznil, že české právo neváže „pozitivní právo jen na formální legalitu, ale výklad a použití právních norem podřizuje jejich obsahově-materiálnímu smyslu, podmiňuje právo respektováním základních konstitutivních hodnot demokratické společnosti a těmito hodnotami také užití právních norem měří.“ (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 12. 1993, sp. zn. Pl. ÚS 19/93). Za jednu z těchto hodnot lze v našem prostředí chápat i snahu o zmírnění následků křivd, k nimž došlo v období let 1948 až 1989, jak se ostatně uvádí i v preambuli zákona o mimosoudních rehabilitacích. Právě tato hodnota proto hraje zásadní roli při výkladu § 18 odst. 1 a § 24 odst. 4 zákona o mimosoudních rehabilitacích, jejichž smyslem a účelem je snaha o nápravu křivd způsobených těm, kdo museli sloužit ve vojenských táborech nucených prací. Tábory nejenže neměly právní základ v tehdy platném vnitrostátním a mezinárodním právu, ale ani nerespektovaly zákaz nucených prací či základní právo na ochranu osobní svobody. Ústavní soud nadto nedávno ve své

judikatuře uvedl: „[J]ako se při rozhodování ve věcech restitucí uplatňuje princip *favoris restitutionis*, tedy povinnost výkladu zákona ve prospěch osob restituujících, akceptovaný Ústavním soudem například v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 10/13 ze dne 29. 5. 2013 (177/2013 Sb.), má se v rozhodování o rehabilitacích osob pronásledovaných nedemokratickým režimem uplatňovat obdobný princip *favoris rehabilitationis*. Jeho obsahem sice nemůže být odškodnění všech křivd, ale má jím být jednak úmysl rozhodnout v pochybnostech ve prospěch rehabilitace, a nikoli v její neprospěch; a jednak vědomí toho, že demokratický režim by neměl ke křivdě vytvořené nedemokratickým režimem přidávat křivdu další.“ (viz náleze ze dne 15. 4. 2015, sp. zn. I. ÚS 819/15).

[18] Při výkladu § 18 odst. 1 a § 24 odst. 4 zákona o mimosoudních rehabilitacích s ohledem na jejich smysl a účel společně s hodnotami, na nichž jsou založeny, stěžovatel podle Nejvyššího správního soudu byl osobou politicky nespolehlivou, která byla v letech 1948 až 1954 zařazena do vojenského tábora nucených prací. Za službu v nich je z tohoto pohledu nutné považovat i službu stěžovatele v technickém praporu, který vznikl z pomocného technického praporu. Žalovaná a krajský soud se však přiklonily k formálnímu výkladu daných ustanovení, který nezohledňuje jejich smysl a účel včetně hodnot, na kterých stojí. Krajský soud se v té souvislosti opřel o rozsudek Nejvyššího soudu, s jehož východisky a závěry však Nejvyšší správní soud vzhledem k výše uvedenému nemůže souhlasit. Formální výklad předmětných ustanovení v rozporu s principem *favor rehabilitationis* vede pouze k další křivdě způsobené stěžovateli, které je v souladu s citovanou judikaturou Ústavního soudu třeba předejít. Krajský soud a před ním i žalovaná tak nesprávně posoudily stěžejní právní otázku této věci.

[19] Krajský soud své závěry opřel, mimo jiné, o evidenční listy důchodového zabezpečení OKD – Důl František z let 1990 a 1991. Z nich vyplývá, že stěžovatel pracoval od 19. 11. 1951 do 28. 6. 1953 jako horník dělník (vojenský brigádník) v pracovní kategorii IAA. Od 29. 6. 1953 do 26. 1. 1954 pak pracoval jako horník dělník v pracovní kategorii IA (vojenská brigáda v dole). Krajský soud na tyto evidenční listy odkazuje jako na důkaz správnosti potvrzení ministerstva obrany, podle kterého stěžovatel vykonával vojenskou službu v pomocném technickém praporu pouze od 1. 10. 1951 do 31. 10. 1953. Právě poslední říjnový den roku 1953, kdy došlo k transformaci pomocných technických praporů na technické prapory, je s ohledem na informace vyplývající z evidenčních listů kriticky důležitý. Plyne z nich totiž, že se změna pomocných technických praporů na technické prapory nijak neprojevila na pracovním zařazení stěžovatele. Ten v technickém praporu pracoval na stejné pozici a ve stejné pracovní kategorii jako v pomocném technickém praporu. Nejenže tedy lze službu v technickém praporu v této věci považovat za službu ve vojenském táboře nucených prací výše uvedeným výkladem zákona, tato služba byla i po obsahové stránce stejná. Údaje z evidenčních listů proto hovoří ve prospěch stěžovatele. Z uvedených skutečností plyne, že se sice změnilo formální označení praporu, ale co do podstaty výkonu služby stěžovatele se podle Nejvyššího správního soudu nezměnilo nic.

[20] To dokládají i další skutečnosti. Krajský soud v rozsudku uvádí, že podle archivních materiálů uložených na ministerstvu obrany stěžovatel nastoupil vojenskou základní službu k 62. pomocnému technickému praporu 1. 10. 1951, od 13. 10. 1951 byl pracovníkem V. pomocného technického praporu a dne 1. 10. 1953 byl přeložen do zálohy

a přidržení k výkonu výjimečného vojenského cvičení. Do zálohy byl pak propuštěn 25. 1. 1954. Až tímto dnem mu byla zrušena kvalifikace „E“, tj. označení pro politicky nespolehlivé občany. Transformací pomocných technických praporů na technické prapory se proto i z tohoto pohledu opět nestalo nic. Na stěžovatele bylo i po 31. 10. 1953 pohlíženo stále jako na „ěčkaře“. Pouhou formálností transformace dokládají i slova ministra obrany Vlastimila Pícky v dopise ze dne 10. 10. 2013 (viz odst. 2 výše). Totožnost pomocných technických praporů a technických praporů co do obsahu výkonu služby shledala také Veřejná ochránkyně práv ve své zprávě z šetření citované výše. I Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 16. 8. 2007, č. j. 4 Ads 23/2007 – 37, uvedl, že *„je možno připustit, že výkon vojenské služby žalobce u technických praporů (nikoliv pomocných technických praporů) byl obdobný režimu ve vojenském táboře nucených prací.“* Žalovaná proto pochybila, pokud v rozhodnutí tvrdila, že jí nebyl znám judikát, který by řešil otázku, zda má být z hlediska odškodňovacích předpisů služba u technických praporů transformovaných z pomocných technických praporů hodnocena stejně jako služba u pomocných technických praporů. Vzhledem k tomu, že její výklad § 24 odst. 4 ve spojení s ustanovením § 18 odst. 1 zákona o mimosoudních rehabilitacích neobstojí ze stejných důvodů, jako rozsudek krajského soudu, Nejvyšší správní soud přistoupil i ke zrušení jejího rozhodnutí.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] S ohledem na shora uvedené rozhodl Nejvyšší správní soud o zrušení napadeného rozsudku krajského soudu. Podle § 110 odst. 1 s. ř. s. platí, že pokud Nejvyšší správní soud dospěje k závěru o důvodnosti kasační stížnosti, rozsudkem zruší rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátí k dalšímu řízení, pokud ve věci sám nerozhodl způsobem podle odst. 2. Podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. platí, že pokud Nejvyšší správní soud zruší rozhodnutí krajského soudu a již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu může podle povahy věci sám rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu nebo vyslovení jeho nicotnosti; ustanovení § 75, § 76, a § 78 se použijí přiměřeně. Pravomoc k současnému zrušení rozhodnutí správního orgánu přitom není vázána na návrh stěžovatele; je to tento soud, který zváží, zda je namíste pouze zrušení rozsudku krajského soudu a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení, či zda je racionální současné zrušení rozhodnutí správního orgánu.

[22] V daném případě jsou dány důvody k postupu podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. Rozhodnutí žalované totiž nemůže obstát z obdobných důvodů jako rozsudek krajského soudu. Česká správa sociálního zabezpečení se nesprávně vypořádala s výkladem § 18 odst. 1 § 24 odst. 4 zákona o mimosoudní rehabilitaci. Stěžovatel podle Nejvyššího správního soudu byl osobou politicky nespolehlivou, která byla v letech 1948 až 1954 zařazena do vojenského tábora nucených prací, přičemž za službu v nich podle § 24 odst. 4 zákona o mimosoudních rehabilitacích je nutné považovat i jeho službu v technickém praporu vzniklého z pomocného technického praporu. Podle § 78 odst. 5 ve spojení s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. budou správní orgány při dalším rozhodování ve věci vázány právním názorem Nejvyššího správního soudu (k možnosti obdobného postupu srov.

např. rozsudek NSS ze dne 11. 7. 2012, č. j. 1 As 78/2012 – 35, či rozsudek NSS ze dne 22. 8. 2013, č. j. 1 As 67/2013 - 42).

[23] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. platí, že pokud Nejvyšší správní soud v případě zruší rozhodnutí žalovaného podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s., rozhodne o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem. Stěžovatel měl ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. mu tedy přísluší právo na náhradu nákladů řízení. Náklady řízení stěžovatele tvoří mimosmluvní odměna jeho zástupce podle § 11 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), a hotové výdaje. Nejvyšší správní soud proto přiznal stěžovateli částku 3.100 Kč za čtyři úkony právní služby, spočívající v podání žaloby, repliky k vyjádření žalované k žalobě, podání kasační stížnosti a repliky k vyjádření žalované ke kasační stížnosti [§ 7 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu]. Dále přiznal čtyřikrát částku 300 Kč jako paušální náhradu výdajů s těmito úkony spojenou (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Ze spisu krajského soudu také vyplývá, že advokát stěžovatele je plátcem daně z přidané hodnoty, Nejvyšší správní soud proto zvýšil náklady o částku 2.856 Kč odpovídající dani, kterou je povinen odvést podle zvláštního zákona z odměny za zastupování a náhrad. Celková náhrada nákladů řízení o žalobě a kasační stížnosti tedy činí 16.456 Kč. Tuto částku je žalovaný povinen zaplatit žalobci na účet advokáta JUDr. Lubomíra Müllera do 30 dnů od právní moci rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. listopadu 2015

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu